

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СУВІ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 269. Джерзі Ситі, Н. Дж., второк, 17-го листопада, 1936. — VOL. XLIV. No. 269. Jersey City, N. J., Tuesday, November 17, 1936. THREE CENTS

БЕРУТЬСЯ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА СТАРІСТЬ

ВАШИНГТОН. — 45,000 почтових урядів подбають, щоб негайно доручити працевлаштуванню квестіонарі в справі забезпечення на старість робітників, що живуть із заробітної платні. Розіслано 3,000,000 таких квестіонарів, які мають бути звернені до суботи. Уряд думає, що впрається з тими квестіонарами до 21. листопада б. р. і спише всіх працевлаштуванців, що входять у рахунок при виконанні закону про забезпечення на старість. Потім, від 24. листопада до 5. грудня, розсилатимуть 26,000,000 квестіонарів, призначених для робітників, що мають право користатися з згаданого закону. Працевлаштуванці мають терест виповнити дані, які мають описати рід бізнесу, число робітників і т. п. Від 1. січня 1936 р. вони будуть стягати з робітничих платень 1% на забезпечення на старість. Таку суму муситимуть платити окремо ще й працевлаштуванці. Зібрані суми будуть відсилані до Бюро Внутрішніх Доходів. Дня 1. січня 1942 р. Рада Соціального Обезпечення значне виплачувати перші місячні платні особам, що матимуть 65 років і будуть управлені до федеральної пенсії в місячній сумі від \$10 до \$85.

В ДОПОМОГУ АРЕНДУЮЧИМ ФАРМЕРАМ.
ВАШИНГТОН. — Підсекретар для хліборобських справ, Рексфорд Тогвел, подає плян, згідно з яким буде можна перемінити фармерів, що арендують землю, у фармерів-власників. На це треба буде, каже Тогвел, яких 500 мільонів доларів, себто вдатку по \$50,000,000 річно впродовж 10 років. Фармери сплачували урядові позички, які одержать на викуп фарм, впродовж 40 років. У тім часі не вільно було їм брати на фарми моргеджів. Тогвел каже, що таким чином фармери, ставши власниками, краще дбали б про землю і краще її управляли б.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ОСУДЖУЄ.
ТАМПА. — Екзекутивна рада Американської Федерації Праці проголосила річний звіт, у якому осуджує Комітет для Промислової Організації за те, що не погодився конферувати з комітетом екзекутиви А. Ф. Праці в справі ліквідації спору і конкурентної боротьби, що розгорілась між згаданими організаціями.

ОБМАНА З ШЕРАМИ ТЕЛЕВІЗИЙНОЇ КОРПОРАЦІЇ.
НЬО ЙОРК. — Генеральний прокуратор Джон Бенет мол. обвинувачує „Ди Телевіжен Корпорешен оф Америка“, зокрема її президента Олівера Геримена і 8 інших урядовців, у тім, що вони видали шери корпорациі на \$6,000,000, які продано по 50 центів за шер, а загалом публіки продавано їх у ціні від \$5 до \$10 за шер.

ДБАЮТЬ ПРО ЖИДІВ У ПОЛЬЩІ.
НЬО ЙОРК. — На жидівським зібранні в домі жидівського купця і багатиря С. Лампорта рішено повести спеціальну кампанію для допомоги жидам у Польщі. Лампорт вернувся з Європи і розповів, що бував у Польщі, бачив там нужду, і тепер пропонує велику акцію, спрямовану до того, щоб дати жидам у Польщі працю, а виготовлені жидами товари щоб спроваджувати до Америки.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПІДВИЩЕННЯ ЗОРОВІТНИХ ПЛАТЕНЬ.
БОСТОН. — „Ди Нашу Менюфактурінг Компані“ проголосила, що підносить 3,500 своїм робітникам платню з днем 31. листопада.
ПОРТЛЕНД. — 11 текстильних фабрик у Мейні проголосили, що підносять робітникам платню на 10%.

ПІТСБУРГ. — З понеділка піднесено на 10% платню 85,000 робітникам у сталевих компаніях. Так проголошено.

ЖІНКИ В БОРОТБІ ЗА РІВНОПРАВНІСТЬ.
БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Хочуть побзутися жіночого впливу і не дати голосу жіночим організаціям підчас мирової конференції, що має радити в Буенос Айрсі. Та жіночі організації зі Злучених Держав прибувають у великим числі, щоб разом з такимиж репрезентантками жіноцтва Полудневої Америки добитися права голосу на конференції. Жінки кажуть, що годі буде говорити про мир, відмовляючи жінкам права висказати свою опінію і голосувати у такій важній справі.

ЛАНДОН ЗА ОБЕДАННЯ І ЗГОДУ.
ТОПІКА. — Губернатор Ландон, бувший кандидат республіканської партії на президента, взиває ввесь американський загаль до обєднання біля грошевої збірні на ріжні добродійні цілі. Каже, що така кампанія, ведена по горячій передвиборчій боротьбі, буде виразом справжнього американізму: змагання збудувати кращий світ.

ФУТРО ВРАТУВАЛО ЙІ ЖИТТЯ.

Карль Германсон, 42-літній морський офіцер, стрілив на вулиці в Нью Йорку три рази до панни Гелени Ланц, 29-літньої дівчини, коли вона заявила йому рішучо, що за нього не вийде замуж. Як дівчина впала на землю, він стрілив собі в голову. Дівчину відставлено до одного шпиталю, де лікарі переконалися, що її рани легкі, бо грубе футро, котре вона мала тоді на собі, ослабило лев трохи м'як. М'яка відставлено до іншого шпиталю, де лікарі ствердили небезпечну рану, а поліція поставила його під сторожу, а намагаєне вбивство й безправне посідання пальної зброї.

КАНАДА ХОЧЕ ЗБРОЙТИСЯ.

Вже від довшого часу канадська преса почала підносити питання безпеки Канади на випадок зверхнього нападу. Як відомо, Канада влаштує не має ніякої армії і колиб якась чужа держава на Канаду напосілась, то тут не було б жодної оборони.

Ян Мекензі, міністер національної оборони, заявив, що минулого року Канада виконала дещо в справі розбудови оборони своїх границь. Він далі дав до пізнання, що на найближчій сесії парламенту будуть предложені пляни розбудови оборони краю. Дотепер, як казав міністер, оборона Канади полягала на колективній безпеці Ліги Націй. Колиж однак показалося, що Ліга Націй не в силі ніякої держави перед нападом оборонити, то Канада повинна застановитися, як на випадок нападу боронитися.

Тим самим питанням будуть займатися на найближчій сесії парламенту.

ІНЖИНИРИ УКРАЇНЦІ В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ.

Товариство українських інженерів у Чехословаччині має 137 членів, з того 71 наддніпрянців, 49 галичан і 17 уроженців інших земель. Тільки 9 осіб покинули ще перед світовою війною давні російські та австроугорські технічні школи. Решта це абсолютні вояки війни, а то чеських 87 осіб та Української Господарської Академії в Подєбрадах 60 осіб. Щодо родинного стану, то переважають вільні, вдовці та розведені (74 особи), одружені є 63. Щодо правового положення членів, то найбільша група — це емігранти, а саме: емігранти, які живуть на Нансенівський паспорт, 63 особи та які живуть на дозвіл без пасу — 22 особи, разом ненатуралізованих емігрантів 85 осіб, громадян ЧСР є 39 осіб, а громадян інших держав 13 осіб.

ВИДЕНЬ ВИМИРАЄ.

На підставі місячного звіту міського уряду в липні ц. р. народилося у Відні 888 дітей (450 хлопців і 438 дівчат), а то 719 шлюбних і 169 нешлюбних. В цім самім місяці було 1,699 випадків смерті (841 мужчян і 858 жінок), 1,000 померлих мали поверх 60 літ. Ця статистика наочно доказує, що смертність населення збільшується й місто Відень поволі вмирає.

ПРОДУКЦІЯ ЗОЛОТА В КАНАДІ ПОБІЛЬШАЄТЬСЯ.

Тимчасові обчислення уряду в Оттаві кажуть догадуватися, що до кінця цього року в Канаді буде випродуковано золота на вартість 135 мільонів доларів. У минулім році випродукувало золото вартувало 116 мільонів доларів.

З Оттави пишуть, що один чоловік, який добре визнається у справі продукції золота, ствердить, що за яких 25 літ у Канаді будуть продукувати золота вартості пів біліона доларів річно. Колиб то сталося, то Канада у великій мірі звільнилася б своїх довгів.

Над що пору в Канаді є 121 мільнів, що мелють камінь, у якому є золото. У 1935 році таких мільнів було 108, а в 1931 р. 30. Під що пору в ріжних мільнях золота є зарятних 56,000 робітників. Крім того 75,000 людей блувають по північних землях Канади, шукаючи золотих піл. Цього літа домініяльний уряд післав у північні землі Канади 700 людей для виготовлення геологічних мап. Завданням тих людей було на шукати золота, але означувати на картах формаций скак так, щоб преспектори, взявши мапу до рук, самі більше-менше орієнтувалися, де можна шукати золота.

СПРОФАНУВАЛИ ТІЛНІ ОСТАТКИ ЦИГАНЯТКА.

Цими днями переїздила через Іновроцлав (Великорольц) більша прупа циганив. Пірчас поїзду в одній циганській родині померла кількамісячна дитина. Її поховали на євангеліцькому цвинтарі. Звинуваченому до домовни дитини вложили відповідну смілість монет, пипку (смочок) і пляшечку молока. Другої днини по похороні мати померлого циганятка завважила, що пипонка лежить на гробі. Внаслідок бідань матери, що поїзда в роздуку, зарядили екскурсію тлітних останків дитини й ствердили брак монет, що їх були вложили до домовни. Тепер шукають сприяника профанації.

НОВА МЕТОДА РОЗВОДУ.

Один урядник міського уряду в Парижі примусом розійшовся із своєю жінкою. Тому, що вона вперто не хотіла згодитися на розвід подружжя, він розпочав голодувати. Шість днів здержувався неборак від усякої їжі й пиття. Коли жінка побачила, що чоловік ослаб цілком на тілі, згодилася звкінці на розвід. Урядник, що голодував визволився від подружньої злуки, вже по короткім часі вдруде оженився.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

В останніх днях вересня вернувся з Далекого Сходу до Києва український жіночий хор під управою Верховниці. Хор виступав у Благовіщенську, Куйбіншіві (Самарі), Хабаровську, Комсомольську, Усури, Александровську і Владивостоку, уваджуючи концерти для вояків далеко-східної армії та флоту. До репертуару належали пісні й танки російські, українські, білоруські, жидівські і татарські.

КРАЇНА, В ЯКІЙ НЕМА БЕЗРАБОЦТЯ.

У Вінніпегу був недавно Давид де Ваал Меер, полуднево-африканський комісар для торговлі з Канадою. В розмові з репортерами вінніпегських газет комісар сказав, що домінія полудневої Африки не має ані одного центра закордонних довгів. Бюджет уряду і зарплатні виказують велику надвишку. Там не тільки привернені заробітні платні, як це було давніше, але й подеплатували робітникам усе те, що давніше з приводу економічної депресії треба їм було обтяжувати. Понуднева Африка завдячує свій добробут тім обставинам, що там продукують дуже багато золота і його продають за кордон.

АНАЛФАБЕТИЗМ У СССР.

На підставі першого пляну (початок большевицької влади) аналіфбетизм серед старших і дівчор мали ліквідувати до 1934. р. Акція ліквідації неписьменности серед старших дуже далека від успішного закінчення. Загальне завдання теж реалізується радше на словах і гаслах, ніж у дійсності. Характеристичні факти подав „Комсомольська Правда“ Старші „неписьменні“ не хочуть ходити на курси, бо з доповіді знають, що такі курси не дають ніякої практичної користі і нікого не навчає читати. Натомість недостача шкільних приміщень і фатальна організація спричинюють те, що тисячі дітей залишаються поза школою. Наприклад у містах одного українського району зареєстрували ц. р. 5 тисяч підросків робітників, які не ходили й не ходять до ніякої школи. Багато трагічних ситуацій в републіках меншин, де культурне життя стоїть на дуже низькій рівні. При кінці м. р. відбулася низка зітків жіночої, меншинної молоді, на яких ухвалила багато високопарних резолюцій. „Комсомольська Правда“ повідомляє, що ні одної не перевели в життя. В Кіргізії ходить до школи тільки невеличкий відсоток дівчат і то тільки до найнижчих клас. Пізніше, 11, 12 і 13-літні дівчата виходять замуж. Борються з цим перестарілим звичаєм безнадійно. Кіргізи купують дівчаток від рідні, так як давніше, комсомольські організації дивляться на це байдуже і навіть самі комсомольці женяться в такий спосіб. В одній школі директор оженився з 12-літньою ученицею. Прокуратура не вступає проти цих явищ. Де жінок відносять далше як до нижчого сотворіння. В колгоспах нікому навіть не снять про ліквідацію неписьменности.

ПІДЗЕМНА ЗАЛІЗНИЦЯ В БЕРЛІНІ ДО КОНСТАНЦІ.

Румунська преса займається берлінським проектом будови підземної залізниці, що йшла б з Берліне на Відень, Будапешт і Букарешт до Констанци. Кошти будови обчислені на мільярд зл. Плян будови такої залізниці вивадило товариство міжнародної залізничної комунікації. Товариство увійшло вже в порозуміння з деякими державами, що заінтересовані тією будовою.

КРАЙ УРОЧИСТО СВЯТКУЄ ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ

ЛЬВІВ. — Зприводу всенародного свята Першого Листопаду єпископ Іван Бучко в асисті священників відправив у неділю в храмі св. Юра архiereйську Службу Божу. Проповідь, що відповідала характерові цього свята, виголосив о. пралат Куніцький. У богослуженню взяли участь тисячі українців. Почесні місця в церкві заняли генерал Мирон Тарнавський у товаристві бувших старшин УГА, представники українських політичних партій, культурно-освітніх і економічних установ та інших діянок українського життя. Того самого дня, або попереднього дня, всі українські національні інституції, як „Сокиля-Батько“, „Союз Українок“, організації студентів, купців, техніків, преси, політичні партії, і т. п., у Львові як теж на провінції врочисто святкували це свято академіями або концертами.

ДАЛЬШІ БОІ ЗА МАДРИД.

МАДРИД. — Урядові війська спинили були наступ революціонерів і відбили їх назад кілька миль. Але революціонери зібрили знову свої сили й повели новий наступ на місто, здобуваючи назад старі позиції. Обі сторони називають ці бої для себе „побідою“. Урядові війська знаходяться в дуже критичному стані, бо вони, відтати від зверхньої комунікації, не мають амуніції ні харчів. Але вони переважають революціонерів числом. Штаб революційних військ далі ствердить, що за кілька днів візьме місто, однак деякі військові знавці предсказують, що революціонери муситимуть перейти в стан облоги й це забере місяці, заки вони візьмуть місто. Революційні літаки бомбардували Мадрид, вбиваючи сто й ранячи кількост осіб.

ОВСЄНКО ОБІЦНОЄ ПОМІЧ МАДРИДОВІ.

БАРСЕЛЬОНА. — Советський консул у Мадриді, якого загалом вважають „головно-командуючим“ еспанських лівих військ, офіційно заявив, що Совети дадуть Мадридові всяку поміч, щоб урятувати його від революціонерів. Він говорив також, що Совети затримують свої обіцянки щодо неутральности в еспанських справах, але як вони можуть дати поміч і затримати неутральність, цього Овсєнко не висноував.

ІТАЛІЙСЬКА ФЛОТА НА ПОГОТОВІ.

НЕАПОЛЬ. — На приказ Мусолінія велика частина італійської флоты зібралася в портах Неаполі й у повній боевій готовості очікує дальших приказів. Серед тої флоты знаходяться тяжкі боеві кораблі, підводні судна і гидроняни. В деяких кругах придукають, що ця італійська флота, на спілку з німецькою флотою, окружить побережжя Еспанії, щоб не допустити до неї советської зброї й амуніції.

ГІТЛЕР ЗНОВУ РВЕ ВЕРСАЙСЬКИЙ ДОГОВІР.

БЕРЛІН. — Уряд Гітлера повідомив через своїх послів чужі держави, що Німеччина перестала вважати правосильним параграф версайського договору, який говорив, що всі великі ріки Німеччини мають бути вільні для плавання чужих кораблів. Тепер, коли чужі кораблі схочуть увійти на територію Німеччини, муситимуть просити позволення й платити окуп.

МОСКВА ВЕРТАЄТЬСЯ ДО СТАРИХ ПОГЛЯДІВ.

МОСКВА. — Советська урядова цензура висказалася дуже відомно про нову комічну оперу свого дотеперіньного любимця Деміана Бедного, в якій він висмівав акт навернення Росії на християнство, що його за словами советської преси довершив „руський“ князь Володимир Великий. Ця опера, названа „Багатирі“, зпочатку дістала добрі рецензії в советській пресі, аж доки не побачив її один советський достойник. Він сказав, що ця опера ображає всеросійські почування. Тепер ті советські часописи, що хвалили оперу, відмілюють те, що наговорили.

СОВЕТИ СКРІПЛЯЮТЬ НАГЛЯД НАД ТУРИСТАМИ.

МОСКВА. — Московська поліція рішила скріпити нагляд над усіми туристами, що відждануть до Советів. Це рішення вона постановила у звязку з новими „викриттями“ й арештатами, серед яких були чужоземні заговірники, що прибули до Советів як туристи. Серед арештованих є австрійці, шведи і поляки.

ПРИПИНЕННЯ ВИКЛАДІВ У ВІЛЕНЬСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

ВІЛЬНО. — У місцевому університеті Стелана Баторія вибухли проти-жидівські розрухи, в яких потурбовано 10 жидів і одного поляка. У звязку з тими розрухами виклади припинено на неозначений час.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1908

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc., at 51-53 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. "Свобода": BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1018. 4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОШТИ ЖИТТЯ Й РОБІТНИЧА ЗАПЛАТА

Сталевий промисл, що тепер переживає часи справжнього „буму“, передовсім через воєнні замовлення з Європи й Азії, не сходить тепер з газетних шпальт. Кожного дня маємо про нього якусь новинку. Одного дня підносять дивіденди шевроцям. Другого дня заповідають піднесення робітникам заплати. Третього одно й друге. Потім одно репрезентативне підприємство цього промислу виступило з проектом, що вмить викликав широку дискусію не тільки в сталевому промислі, але й в інших промислах, ба навіть у широких кругах громадянства, а остаточно оперся аж об федеральний уряд у Вашингтоні.

Сталеве підприємство „Карнегі-Ілінойс Стіл Корпорейшен“ пропонує робітничим юніям підписати умову на підвишку в висоті 10% з тим, що на будуче за час обов'язуючої сили умови, себто цілий рік, заплата робітників має підноситися або опадати відповідно до коштів життя. За кошти життя має прийнятися норма, прийнята федеральним департаментом праці в Вашингтоні. Найбільше хитання заплати має вносити 5%. Через те, що цю пропозицію подано робітникам, то вони мусили негайно застановитися над цим питанням. Через це, що представники заінтересованих робітників пішли по інформації до департаменту праці в Вашингтоні, справою зацікавилися мусів уряд. За цю справу питали на пресовій конференції президента Рузвельта, чим у дискусію втягнуто найвищого урядника держави.

Питання, які ця пропозиція порушила, мають дві сторони: засадничу й практичну. Засада, що робітнича заплата повинна стояти в якомусь відношенню з коштами життя, є зовсім слушна. Коли ціни на товари йдуть у гору, а робітнича заплата або зовсім не йде, або спадає вниз, або не підноситься достаточо, то це мусить відбиватися на рівні життя робітника.

Та практичне переведення в життя цієї засади натрапляє на великі труднощі, а передовсім дві: котрий рівень заплати треба взяти за основний? котрі кошти життя прийняти за міродатні?

У даному випадку радиться робітникам прийняти за рівень висоту заплати в сталевому промислі в день 15-го липня 1936-го року, коли заплата була нижча на 15% від переддепресійної заплати. Отже рівень для робітників є дуже невідхожий. Тому й не дивниця, що заходи підприємства зв'язати робітничу заплату з коштами життя робітників вважають за шутку, якою сталеві підприємства пробують удержати робітничу заплату на низькій рівні. Тому й не дивниця, що проти цього пляну виступив і президент Рузвельт, кажучи, що такого зв'язування не повинно вживатися на погіршення теперішньої робітничої заплати.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНЬ“.

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(55)

Це дочка жолобецького пана Каліновського. Він не раз бачив її, як вона сама, або в товаристві якогось офіцера, проїжджається верхи. Тепер вона сама. Мабуть побачила Володьку з дороги і нечувано по рилі підїхала. Струнка, рожевошока. Одагнена в червоний вовняний сукетер. На шалочці червоний серпанок. Сідло жіноче на одну сторону.

— Ну, що? Втомився? — питає вона дзвінким, чудовим голосом по московськи. Володько ніяковіє і зводиться на ноги. Червона барва заливає його шорстке обвітрене обличчя.

— Не, — кидає він уривно, хитнувши головою.

— Це ти сам усе зробив? — питає вона далі.

— Певно, що сам... А тож хто, — відповідає він здивовано. Панна всміхається, Володько спускає очі.

— Любиш ти коні? Так? — Певно, — коротка й самозарозуміла відповідь.

— А як ти звешся? — Володько Довбенко.

— Володя. Гарно. Твій батько там живе?

— Умгу, — кивнув головою. — Чудесно. Так ми сусіди. Може бути приятелями. Ні?

— Ні, — як утяв Володько.

— А тож чому? Не подобаюсь я тобі?

— Не тее... Я тут не буду.

— А тож де будеш?

— До Дерманя їду. Там на вищу школу подамся, — хвальнувся він.

— Ов як! Ага! Тому ти не хочеш зо мною знатись. А нижку вже скінчив?

— Певно.

Панна голосно сміється, кидає добраніч і відїжджає. Володько проводить її поглядом. Вихала на шлях, оглянулася і махнула рукою. Кінь біжить. Червоний серпанок має на вітрі. Володько так довго проводить її поглядом, поки вона не зникла з його погляду.

Коли залишився сам, в його голові миттю це раз з'являється цей несподіваний образ. Хтось до нього прилетів, загоровив дзвінкою мовою, усміхнувся і зник. А він ось знов сам зі своїми кіньми.

— Вію, коні мої!

Коні слухняно рушають і тягнуть борони. Скоро кінець. Володько підбадьорився. У нього прибуло сили, а на устах, на очах радісний сміх. Перед ним все ще рожевошока гостя, сині очі і червоний серпанок.

О. С.

МАНІЯ ВЕЛИКОСТІ

Манія великості — це манія, яка цілковито охопила наших сусідів, а особливо їх пресу.

Коли ви читаєте польську пресу в Галичині (у Варшаві, в Кракові), то з дива не можете вийти, читаючи те, як вона розписується про завдання заграничної політики Річі Посполитої, про покликання Польщі в світі і т. п. Отже на думку тої преси Річ Посполита повинна бути провідницею всіх словян (крім росіян, які не є слов'янами). Далше, що вона має знову виписати на своїх прапорах ягайлонську ідею й іти на підбій Литви й України. Є такі (Бунт Млядих) Українці. Є такі (Просто з Мосту), які вважають, що Польща повинна розгромити Німеччину і Росію, відновити границі 1772 року, або створити нову цивілізацію, яка засяла би по всьому світу (часопис Зет). А місячник Вєхду виступає з цілою теорією, що, мовляв, у східній Європі є два великі притягуючі центри: це Москва і Варшава. Всі народи, положені між ними, а особливо Україна, повинні вибрати: або дати себе втягнути в „монголосферу“ (сферу культурних і політичних впливів Росії), або в „польносферу“.

Третью можливість нема. Бо Україна, мовляв, ще не дозріла, щоб відігравати спеціальну, свою власну роллю в історії Сходу Європи. Мовляв, не є вона ніяка історична індивідуальність, ще не скристалізована національно.

Звідси і чимраз частіші голоси в польській пресі про „федерацію“. Досі частинкою Польщі вважалося Галичину і Волинь. Тепер уже такою частинкою вважається і Велику Україну, УССР. Вже тепер чимраз частіші голоси в тій пресі, що і та Україна повинна бути, коли визволиться від большевизму, не самостійною державою, а в „федерації“ з Польщею, її частинкою. Ми дуже добре знаємо, що розуміється під тою „федерацією“ (менше більше те саме, що розуміють під нею большевики), щоб не здавати собі справи, про що тут іде...

Очевидно, не маю наміру розводитися тут над абсурдні-

стю і зарозумілою претенсіозністю цих думок і забавлянок. Хочу тут лише звернути на них увагу і на разяку диспропорцію, неспівмірність цих забавлянок з моральними і матеріальними ресурсами тої країни — Польщі, яка ті забавлянки плекає.

От кілька цифр, зібраних з польських таки даних, які свідчать про ті ресурси. На одного мешканця Польщі припало в 1935 р. 9 кг. цукру, тоді як у Німеччині — 23.2 кг., у Франції 26.7 кг., в Австрії 29.3 кг., в Швеції 46.3 кг., в Англії 47.9 кг., в Данії 58.5 кг.

У зужиттю мила Польща зо своїми 1.4 кг. річно стоїть на останнім місці.

Щодо електрифікації, то в Польщі на одного мешканця випало 82 кіловатів електричної струї, в Чехії 193, у Франції 346, в Німеччині 404, в Швейцарії 1,219. І далше: на

1,000 мешканців у Франції є самоходів 48.6, в Англії 40.1, в Данії 34.4, в Норвегії 20.4, в Бельгії 18.7, а в Польщі 9.7.

Тепер статистика телефонів: на 1,000 мешканців у Данії мали телефони 101, в Швейцарії 88, в Англії 47, у Німеччині 45, у Бельгії 39, в Австрії 36, у Франції 32, в Еспанії 12, так само в Чехії, а в Польщі — 6.

Тепер щодо людського здолання й опіки над ним. На 10 тисяч мешканців мала Польща 21.2 шпитальних ліжок, Швейцарія 106, Німеччина 87.2 і т. д.

Досить зіставити ці цифри, щоб уявити собі цілу диспропорцію між претенсіями агаданої преси — бути „культуртрегерами“ на наших „диким Сході“, і дійсними можливостями бути такими культуртрегерами...

Апетити, які не числяться зо шлунком і його здібністю стравити. Колись ця диспропорція привела до катастрофи розборів. А тепер? Тепер лише осмішує пресу, яка виказує такі апетити.

ПОЧИНАЮЧИ П'ЯТНАЦЯТИЙ РІК НОВОЇ ДОБИ

Новий рік фашистської доби в Італії почався двома промовами Мусоліні: одної в Болоні, а другої в Мілані. Головною темою цих промов була „галузка миру, що виростає з лісу добре нагострених багнетів“.

Це правда, що Мусоліні, а з ним і ціла Італія, хочуть миру. Та хотіти миру це не значить: трусливо уникати війни та хилити голову перед першим-ліпшим нахабом. Ні, хотіти миру так, як його хочуть Мусоліні й Італія, це значить хотіти миру почесного, реального миру, що узгоджує життєві потреби й необхідності кожного, миру, що узгоджує в першу чергу існування отого „лісу восьми мільонів багнетів“, що про нього так красномовно й гордовито говорив Мусоліні. Італія не хоче війни, але й не хоче, як значить офіційний римський часопис „Джорнале д'Італія“, пояснюючи останню мілянську промову, двозначного для всіх загрозливого миру, збудованого на уявних фор-

муллах, далеких від дійсного життя.

Остання мілянська промова Мусоліні, одна з його сильніших промов, була власне присвячена виясненню, якого саме миру бажає фашистська Італія, і тому звернена вона була не так до італійського народу, зібраного на площах та по домівках, навкрузи радіових апаратів, як до всесвітньої громадської думки, а зокрема до англійського народу. Бо не можна сумніватися, що одною з найбільших загроз для миру видається тут в Італії позиція Англії на Середземному морі. „Це море“, казав Мусоліні, для Великобританії тільки дорога, одна з багатьох доріг, найкоротший шлях до най-більш цінних частин її території. Але коли для Англії Середземне море тільки шлях, то для італійців воно — саме життя. Ми повторювали вже тисячу разів, і тепер я повторюю це знову перед цим чудовим на втомом, що ми не маємо намірів загрожувати цьому шляхові. Не думаємо його перерізати, але вимагаємо з другого боку, щоб і наші права та життєві інтереси були прийнятні під увагу. Тут не може бути жадних альтернатив: думаючи мозки британської імперії мусять визнати доконаний і невідкличний факт (створення італійської імперії в Етіопії. — Е. О.) Чим скорше до цього прийде, тим краще. Не до подумання двосторонній зудар, тим менше до подумання зудар, що з двостороннього перемінивсяб негайно в загальноєвропейський. Тому не може бути іншого рішення, як порозуміння: порозуміння, ясне, швидке, повне, на підставі визнання взаємних інтересів“.

Отже, як бачимо, Мусоліні в імені Італії простягає Англії руку мужньо, відкрито, перед цілим світом.

Чи вона її прийме? В скорому часі це побачимо. Але коли це прийняла, то бодай позиці були ясні, бо, як сказав Мусоліні, тут альтернатив бути не може: або мир — почесний, ясний, з узгодженням взаємних інтересів, або...

„Колиб цього не було“, продовжував Мусоліні, „колиб хтось намагався, що я вчинив виключаю, знищити життя італійського народу в цьому морі, що колись було римським морем, о, тоді весь італійський народ зірвавсяб як один чоловік на рівні ноги, готовий до бою з таким завзяттям, яке рідко коли зустрічалося в історії“.

Можна думати, що цей ури-

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За вересень і жовтень 1936 р.)

I. Прихід:

З перенесення з серпня 1936 р. \$ 31.97
Прихід за вересень і жовтень 1,225.83

Разом \$1,257.80

II. Розхід:

- a) Висилка до краю:
 - 1) Визвольна боротьба \$500.00
 - 2) Рідна Школа 125.00
 - 3) Інваліди 100.00
 - 4) Читальня в Старій Ропі... 100.00
 - 5) Лемківщина 73.00
 - 6) Політичні в'язні 55.00
 - 7) Письменникам 85.00
 - 8) На видавництва в Англії 50.00
 - 9) На часописи і журнали .. 37.00
 - 10) Матерям Біласа і Данилишина 13.00
 - 11) Видавничий фонд 13.00
 - 12) Музей Визвольної Боротьби 10.00
 - 13) Рідна Школа в Бережанах 5.00
 - 14) Кошти телеграфічних посілюк і звичайних, як і листів 12.82
- b) Кошти вдержання канцелярії 25.00
- в) Почтова скринка 4.00

Разом \$1,207.82

III. Зіставлення:

Загальний прихід \$1,257.80
Розхід 1,207.82

Остається в касі Обєднання з кінцем жовтня 1936 року \$49.98

Обєднання Укр. Організацій в Америці.

вок з промови Мусоліні був найістотніший, був саме тим, що навкрузи нього згуртувалися інші проблеми, варті вияснення, та всеж менше життєві й загрозливі, ніж ота проблема італійсько-англійських відносин на Середземному морі.

Проблема Ліги Націй, наприклад, для Італії вже віддана перстада бути проблемою. Від того часу, як Ліга Націй, відмовилася забрати голос у таких воєнних конфліктах, як ті, що відбулися між Японією й Китаєм та Парагваєм і Болівією, нараз виступила в обороні Етіопії проти Італії, організувала проти Італії справжню економічну блокаду, для Італії питання виступу з Ліги Націй було питанням тільки вибору кращого моменту. І тут Мусоліні був досить категоричний у своїх виразах: „Для Ліги Націй проблема дуже ясна: вона мусить або переродитися, або вмерти. А тому, що переродиться їй незвичайно трудно, ми думаємо, що вона може спокійно вмерти“.

У зв'язку з Лігою Націй Мусоліні торкнувся відносин із Францією, що хоч у січні 1935 р. зав'язала була кракрат приязні з Італією, і зала була трактат приязні з як усі твердять, дала Італії вільну руку в Етіопії, нараз з вибухом італійсько-етіопійської війни, опинилася в лавах переконаних оборонців статуту Ліги Націй, що забороняв членам Ліги Націй воювати між собою. Пройшли санкції, прийшли часописні та всякі інші полеміки, прийшов советофілійський уряд у Франції, і — з італійсько-французької приязні з 1935 року мало що залишилося. Франція, як і всі інші держави, зв'язані з Лігою Націй, відмовилася визнати короля Італії за імператора Етіопії. А що французький полсол у Римі, граф Шанбрен, ніби через терміну віку (69 років), а поправді через свої розходження зі своїм більшевізуючим урядом, мусів податися до дімісії, а нового посла, Де Кінтена, не приймають при італійському королівському дворі, бо він не має довірених грамот до „короля й імператора“, як вимагає тепер новий титул італійського суверена, — то Франція залишається в Римі навіть без свого дипломатичного представництва. І Мусоліні в своїй промові щодо Франції міркує: „Цілком ясно, що поки французький уряд стоятиме в відношенні до нас на позиції ди-

скретного вичікування, то й нам нічого іншого не залишається, як заняти таку саму позицію“.

Можна булоб завважити, що відношення Італії до Франції не обмежилося до позиції „вичікування“, а виявилось досить конкретно в зближенню з Німеччиною, що визнала італійську імперію. Але сам Мусоліні в своїй промові зазначив, що порозуміння з Німеччиною не має на меті ділити Європу на два табори, а навпаки, служити тою віссю, навкрузи якої моглаб відбуватися справжня співпраця всіх тих народів, що щиро прямують до миру. Як бачимо, знову: мир!

В дійсності щирим бажанням Італії й Німеччині булоб вихопити Францію з советських обіймів і, дійшовши до порозуміння з Англією щодо Середземного моря, вибудувати величезний блок західно-європейських держав проти східно-європейського большевизму, втіленого в теперішній Росії.

„Нічого дивного“, казав Мусоліні, „що ми підносимо тепер прапор антибольшевизму. Та цей наш давній прапор! Ми народилися під цим знаком, ми змагалися з цим ворогом, ми його перемогли завдяки нашим жертвам і нашій крові. Бо те, що називається большевизмом, чи комунізмом, є ніщо інше, як тільки державний суперкапіталізм, доведений до найжорстокіших його виявів; отже він не заперечує капіталістичної системи, а тільки її продовжує й побільшує“.

З цим не можна не погодитися. Але й не можна не визнати, що „давній прапор антибольшевизму“ задвог залишався згорнений і хто зна, чи не припав би був порохом, колиб самі большевики не роздули бурі еспанських подій... Щодо цих останніх, то Мусоліні обійшов їх мовчанкою. І це всіх здивувало. Але мені в компетентних колах пояснили, що „на це були свої причини“... І я мусів з цим погодитися, бо дійсно на все буває своя причина...

Евген Онацький, Рим.

Стрічаються дві куми: — Чи ви чули, що сина Капшучакової, який був засуджений на вісім літ в'язниці за вбиство, випустили вже на волю? Подарували йому пів року за добру поведінку. — Ну, ну, то вона може бути горда зо свого сина!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ЖИВУТЬ НАШІ ЛЮДИ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Один з українських громадян в Америці дістав від свого приятеля з села Вижлів, стрийського пов., листа з якого подаємо важніші місця, заховуючи ймення автора.

Дорогий Товаришу! Лист від Вас отримав, щиро і сердечно дякую. Тишуся дуже, що Ви за мене не забули і що самі є при здоров'ю.

Від тоді, як ми розійшлися в Америці, зайшов багато життєвих змін. Як я виїхав до рідного краю, то зараз оженився і купив собі ґрунт. Тепер господарю, але господарка не йде добре. Є багато клопотів і недостач. Нинішні часи іншої, ніж були колись перед війною. Ріжниця велика. За тих 13 літ, що я тепер пережив у ріднім краю, я бачив і пережив багато всяких подій і прикостей. От, напр., перед війною господар заплатив додаток раз на рік і мав спокій. А нині є ще ріжні нові податки: ґрунтовий, доходовий, дороговий, додатковий, шарварковий і асекураційний. Треба продати на рік дві штуки худоби, щоб те все оплатити, а про себе і родину, то вже і не думай. Чоловік не годен на ґрунті стільки придбати, а худоба тана. Тяжке життя, газду, а не знати для кого.

Тепер прошу Вас, напишіть мені, як там іде життя поміж нашим народом. Чи є там партії? Бо в нас тут є ріжні партії. А головне те, що наш нарід отуманюють ріжні лихварі й агенти советської републики, комуністи. Багато є збаламучених, але у нас є більша сила в українській національності, котра бореться за визволення, а проти комуні. З того приходять до проляття крові.

Тут у нас у Вижлові є також кілька збаламучених. Два з них, браття Оравські, пішли в село Жупана одної неділі до церкви. Один з них убрався в червону сорочку, хоча ти тим показати, що він комуніст. Але люди вийшли з церкви і хоті-

ли ту сорочку з нього зняти. Він тоді дав свого братові ніж і брат тим ножем пробив на смерть сина Луки Буричка. Потім вони повандрували до турми.

Прошу Вас, напишіть, чи робиться подібне серед українського народу в Америці.

Забув я Вам написати, що у Вашім селі Хутарі всі жида забралися, тільки одна вдова лишилася.

В нас тепер таке настало, що веселія вже не роблять з пиятикою. Тверезість. Нарід бідує, але здорово думає. В нас тепер поганій час також тому, що вже чотири тижні, як упав сніг і приснався збіжжя в копах і картоплі. Грозить голод.

Подав Т. Т., Фреквил, Па.

М. Костишин.

ОСІННІ ПРИМАРИ

Осінь холодом вже дише, Лист туживо відпадає, Вітер вербами колише, Зима люта заглядає.

Трава хилиться химерно, Замаєк до сну очі, В гаю чути, як штурдерно Дятель в дерево стуче.

Кругом поле почорніло, Глазеш — серце чогось ние, Що все глухо занімало, Лиш курява шляхи криє.

Все понуре мов в тревозі За весною зажурилось, Тільки рало в перелозі Крає скиби, не втомилось.

Не зважає, що женеться Назустріч холодна хвиля, Рало крає тай сміється, Що в рілю кладе бадилля.

Пришла осінь і минеться, Зима шезне, а з весною Переліг цей прибереться Пшеничкою золотою.

Старий граф вийшов до огорожу. Біля фонтани стоїть бузько. Граф кличе огорожника.

— Іване, що то за птах?
— Бузько, прошу нана!
— Хе, хе — сміється граф — таж таких птахів нема, це лише байки для дітей!

П-р Роман Савицький.

ШЛЯХОМ ДИТЯЧИХ ІГОР І ЗАБАВ

II. Значіння дитячих ігор і забав у вихованню.

Плютарх, учитель римського цисаря Гадріяна, в „Еукації дітей“ і Квінтілія у свого творі „Про науку красноріччю“ дуже обширно розписують про важність дитячих забав. Іх погляди творять підставу римської педагогії, вони є першими прихильниками гуртового виховання й виступили рішучо проти домашнього виховання. На їх думку кожний чоловік є відповідно природою обдарований здібностями до науки, — тому дитина вже від наймолодших літ повинна віддаватися збірній науці, бо вона саме найкраще розвиває амбіцію, котра разом з цікавістю є головним товчком навчання дітей і джерелом гарних учинків і прикмет. Виховним ідеалом Квінтіліяна є моральний, досконалий горожанин-бесідник із глибоким знанням, яке осягнути може кожна людина, якщо змалку через корисні гми і забави привикне до систематичної праці й послууху. А проте навіть перешде ще гакій мудрець як Аристотель висказує про дитячі гри й забави речення: „Подібно як меланхоліки шукають лікарів, так діти гонять за забавами“. Подібно й Плятон підкреслює, що „в забавках найкраще відбиваються здібності й характер дітей, виявляється второпність у пошнманню й думанню, або сила чи слабкість уваги й пам'яті, — виступають також явно добрі або злі схильності, самостійність і моральна сила“.

Правдиво філософські спостереження про дитячі забави поробив уже в новіших часах Іван Павло Ріхтер, котрий про них висказує такі спостереження: „Діти живуть як перші люди в раю; вони знають забаву й понад усе її пильнують і до неї прикладаються. Бож забаву, через те, що будить і підбадьорює дитину до чинності, руху й наслідування, удержує дитячий рух у трітвому веселому настрою. Забава — каже Ріхтер — то дуже розважне заняття дитини; поміж веселою забавою і поважною працею невеличка ріжниця. Забава є отже природною школою — працею дитини. Забавою вишколює дитина ум, вправляє тіло й духа; вона є першою природною руханкою фізичного й умового розвитку дитини.“

Із вище наведених уваг випливає, що завданням виховання є не тільки правильно розвивати нестримний гін дітей до забави, але також їх упорядкувати й охопити в певну й трітку виховну систему. Коли виховник чи виховниця знає природні правила забав і вміє їх належно оцінити, тоді повинні старатися про ступеневе їх розвинення й піклування.

Передовсім той, хто виховує дітей, мусить старатися розвинути той вроджений гін у дітей до певних чинностей і вишколювати їх уяву, що осягне при допомозі приурочених до віку дитини занять і забав. Дитина мусить бути все занята; це лежить у її вдачі. Такамо як старші люди люблять супокій і відпочинок, так діти пропадають прямо за гамором і рухом. Дитина бажає все із свого оточення переіначити, з усього зробити щось інше й з нічого щось створити. Дитина не бавиться самими тільки мертвими предметами; вона впливає в них життя серед забави; в її уяві танцює вітер, страшить буря, річка горворить, гори мовчать, кланяються дерева, сонце встає, а квіти до сну лягають. Звідтіля походять, що дитина є невдоволенна з нього, що річи, котрі дістає, вільно й тільки оглядати; вона бажає знати, що

ті річи говорять, що роблять. У дівчаток лялька навіть без руки — подає іншим руку, а лялька без голови — говорить живе. Хлопчиків знову всеодно, чи на палиці батька, чи на парасольці матери муштрує, начеб на конюку. Таке саме пошнмання вдачі-натури дитячою уявою вказує родичам, виховникам чи виховницям властиву правильну дорогу у підборі й піклуванні дитячих забав.

Виховання часто грішить, коли обкидує дітей можливо штучними забавками, бож тим способом спиною правильний розвиток дитячої уяви, ослаблює її силу, й не дивуюсь потім зовсім, коли дитина забавки лсує. й нищить. Уява дитини є така химерна, що вимагає повної свободи, тому дитина не хоче нічим бути звязана. Звідтіля у виборі забав мусимо бути обережні й достарчати дітям тільки таких забав, з котрих вони самі собі преріжні інші забави добровільно можуть спрорядити. А знаменитим до цього матеріалом є лісок, глина, олівець і папір, камінички, кістки й кутки до будування і т. п. Це річи, які повинні мати місце всюди там, де є малі діти, значить таксамо дома як і у дошкільних установах. Через ріжнородність річей дитина радо бавиться, збагачує свій ум, наче самостійний і всевладний князь, котрому в батьківським парку дозволено за власною зподобою запроваджувати вічні зміни. Ріжноранітність дитячої фантазії знаходить тоді поле до пипосу.

Одначе з бігом часу, коли вік дитини дозріває, тоді вже не вистарчає дитині забава мертвими річами; тоді дитина набирає шораз більшого почуття й переконання, що вона є сотворена не тільки до егістичної — самолюбної забави, але до товариства й співжиття з людьми й тоді дитина туржить за тим товариством; вона має нестримне бажання бавитися й перебувати з ровесниками. Заходить тоді конечна потреба вишукати дитині співтоваришів, котрі таксамо думалиб і таксамо бавилисяб — творили.

А потребу цю заспокоюють зразкові захоронки, передшкілля, а де їх нема, бодай сезонів дитячі садки. В них, і тільки в них — рідко в домах, хочби й заможних — спільні забави, під котрими розуміємо рухові й товари-

ПОДЯКА.

В імені української греко-католицької парохії св. О. Миколая в Савт Брукліні та в імені своїм, як парох, складаю отсим щиросердечну подяку тим Сестрицтвам, Братствам і Товариствам з Нью Йорку, Джерзі Сіті та Брукліна, котрі під проводом своїх старшин зволюли прийти з прапорами на свято посвячення нашого ново збудованого храму, чим піднесли хвалу Божу, звеличили наше торжество, піднесли духа побожності і патріотизму та зробили честь нашій громаді. А саме дякую: Відділові З Провидіння і другому Відділові Провидіння з Джерзі Сіті, Сестрицтву Апостола Молитви та Організації української католицької Молоді з Джерзі Сіті, Організації Гетьманців, Державників, Червоному Хрестові тої Організації і Скватам з Нью Йорку, Сестрицтву Апостола Молитви, Товариству ім. Богдана Хмельницького під покровом Пресв. Тройці, (від У. Н. С.), Братству св. Дмитрія (відділ Провидіння), Братству Родства Пресв. Дів Марії (відділ У. Н. Союзу) і Товариству Дністер (відділ У. Н. Союзу у Норт Брукліні.

Дякую також за щирі їх датики на нашу Церкву. Спасибі! Брукліні, 27. жовтня 1936.

о. Антін Лотович, парох. (Огол.)

ські, можуть бути переведені з педагогічною точністю.

Врешті спільне позиття дітей у дитячому садку побудує їх до конечних товариських і загально суспільних прикмет: послууху, улеглости, услужливости, вирозумілости, терпеливості і т. п. Адже товариш — це зародок суспільности, тоді лише можливий добрий примір, поділ радості й смутку, поважні успіхи, навіна приязнь, взаїмна поміч, навіть братерство, бож товариш то брат! Тому то нема, або дуже рідко натрапляємо дійсно на виховання без ровесників.

Але не тільки з огляду на піклування дитячого гону до товариства потрібні є ці товариські гри й забави: важні вони також є й з огляду на розвиток гону до нестримного руху. Загально відомою нам річчю є, що перші рухи дитини є виконувани мимовільно (миходохом), котрі з часом, коли виховання скріпило їх, стають довільними. А виховання розвиває такі рухи тоді, коли вперто й послідовно займає знаряди руху й утримує їх у вічній чинності. Отже гін до руху повинно виховання всесторонно виробляти й не занебувати ніякої нагоди, що могла би причинитися до розвитку організму дитини. Передовсім ті, що виховують діти, мусять старатися про те, щоб тіло дитини приспособити до того, до чого воно призначене, а саме до корисного й меткого зужиткування його частей: рук, рамен, легенів, ніг; м'язи їх мусять бути у вічній русі, щоби вправно зміцнілися й стали якнайбільш пригожі до майбутньої праці.

Якраз знаменитим середником, що веде скоро до цілі, є саме вище згадані рухові гри. Не є вони тільки руханковими вправами в повнім того слова значінню, але, подібно як у греків і всіх старинних народів, є вони зарозом школою для тих найменших тромадян, школою, котра виробляє духа й дивиться на його інтелектуальній й етично-естетичній сторони. „Дитина — каже Пестальюці, — малий чоловік, потреби її такіж самі, як і наші; право до нормального, здорового й натурального розвитку фізичних і умових сил є те саме, що й наше: чомуж отже відмовити дитині конечної й хосенної помічі, помічі розумної, систематичної, котраб не дозволила зробити з дитини автомат, засуджений уже від перших літ життя на категорію безглузної, безпальнової праці?“ Під цими словами розуміє вельми завлужений педагог передовсім правильний розвиток ум дитини, який шляхом дитячих ігор і забав, приурочених практично у вихованню, дасть змогу дитині розбудити в ній усі влади й духа змислів, щоби вже з малку користатися нарівні зі старшими з усіх дарів світу.

Цьому накликуванню Пестальюція завдячуємо по части, що його ученик Фридерик Фребель (1782—1852) при домозі великого числа прихильників уводить в діло інституцію дитячих садків, що заперили собі існування по сьогоднішній день. („Рідна Школа“).

(Кінець).

ДВА ЮВИЛЕІ

(ВУНІ). Цього року ціла Німеччина обходила святочно тисячлітній ювілей смерти свого першого видатного володаря Гайнриха Пташника. В центрі урочистостей дежала візита провідних мужів третьої імперії в Кведлінбургу та складення вінків над простою плитою в крипті храму, що вкриває тліні рештки основоположника саксонської династії. Історична наука останніх літ не була дуже ласкавою для Гайнриха I; своїм тверезим селянським розумом цей король умів, що правда, подбати про безпосередні користі держави, але бракувало йому ширших перспектив, необхідних для побудування Німеччини на міцних стілих основах. Зі своїм скептицизмом відношенням до духовенства він не збогнув, що церква в тодішній ситуації була єдиною організацією, на якій можна було сперти підвалини тріткої державної будови.

Покінчення Гайнрихом I боротьби з племенними герцоствами і його, легендарна чині, прихильність до селянського стану, створили йому популярність у теперішній Німеччині. До цього зрештою треба додати і дві неперечні заслуги Гайнриха перед будучою Німеччиною: іменно він розпочав „натиск на схід“ боротьбою на життя і смерть з полабськими та бранденбургськими слов'янами, а в бою над Унструтою зломив р. 933 натиск кочового азійських орд.

З цієї нагоди хочеться пригадати і наш 900-літній ювілей перемоги над Азією. Року 1036 князь Ярослав Мудрий розгромив у пень печенігів на Рожнім полі під мурами Києва; перемога, в протилежність до бою над Унструтою, була повна — наші літописи потім уже не приносять жадних звісток про цю страшну коліс орду. Але коли Німеччину згадана битва забезпечила наважше від степової загрози, для нас вирішима перемога означала хіба лиш славу сторінку в нашій військовій традиції; фактичний спокій і можливість спокійного розвитку здохнула собі Україна лише на яких 20 літ. А потім знов почалася затяжка, вимотуюча всі найкращі сили нації, майже безпереривна боротьба з номадами аж до XVIII століття...

— Ти була п'ять літ заручена й воно тебе не нудило?

— Колиб я була заручена з одним то так, одначе з сімнадцятьма зовсім ні!

УВАГА! БОФАЛО, Н. Й. І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
СОЮЗ УКРАЇНОК, ВІДДІЛ 49 В БОФАЛО, Н. Й.

КАРД ПАРДІ І БАЛЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 21-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1936 Р.
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ ПІД Ч. 29 СЛЕМО СТ., BUFFALO, N. Y.
Початок в годині 7-мій вечір. — Вступ 35 центів.
Весь дохід призначений на Укр. інвалідів у Львові.
Комітет просить чесних українських громадян з Бофало і околиці прийти на цю забаву. Буде нагода одержати гарну нагороду та весело забавитися і тим способом помогти нещасним нашим братам, котрі стали каліками в боротьбі за волю України. За гарну забаву й смачні перекуски ручить — Комітет.

КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ
на
РІЗДВО ХРИСТОВЕ І БОГОЯВЛЕННЯ
з додатком пісень
СТРАСТНИХ, ВОСКРЕСНИХ І ІНШИХ ПІСЕНЬ ЦЕРКОВНИХ
Ціна 35 центів.
Замовлення і гроші слати до:
"SVOBODA",
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ХОРИ! — СОЛІСТИ!
В книгарні „Свободи“ можете дістати нові твори
М. О. ГАЙВОРОНСЬКОГО
(пісні Українських Січових Стрільців)
I. том: СОЛЬОСПИВИ на середній голос — \$.75
II. том: Пісні на МІШАНИЙ ХОР (партитура) 1.00
III. том: Пісні на ОДНОРОДНИЙ ХОР (на діво-чі або мужеські голоси) — .75
На кожний концерт придається вам сильна і дьора пісня (на мішаний хор, „Живи, Україно!“) — .25
Пісні Лемківщини, Закарпаття, Полісся і інші твори М. О. Гайворонського на хор і скрипку можна дістати в книгарні „Свободи“:
"SVOBODA",
81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1937 рік
В КОЛЬОРАХ, КАЛЕНДАРІОМ ДРУКОВАНЕ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, СВЯТА ОЗНАЧЕНІ ЧИТКИМ ЧЕРВОНИМ ДРУКОМ НА КОЖНИЙ ДЕНЬ.
25¢ один — 5 за \$1.00

Засвітали козацькани Гуцул на полоний пасє віви Дівчина в українськїм строю Українськой парубок і дівчина сидять коло криниці Хлопець і дівчина у Великій Україні.	Ангел хоронитель над дітьми Мала хата і город Хата над озером Старий малин коло річки Краєвид: гори вночі Краєвид: гори в день Причиста Діва Марія з малим Ісусом Христом Діти при забаві над рікою Ісус Христос в Гетсиманськїм городі Ісус Христос між терпичаними
--	---

Сини мої, гайдамаки
Тарас Шевченко
Іван Франко
Різдво Христове
Різдво Христове з ангелами

Замовлення і гроші слати на адресу:
"SVOBODA",
81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.
(Замовлення на С.О.Д. не будемо висилати).

ЩО ВИ ЗНАЄТЕ ПРО ЛЕМКІВЩИНУ?
Коли хтось питається Вас про Лемківщину, чи можете дати вдоволяючі відповіді?
Що діється тепер на Лемківщині.
Відповіді на ці питання знайдете в новій книжці
ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ
написав Юліян Гарнович
284 сторін — 100 ілюстрацій. — Ціна \$1.00.
Заомвляйте в книгарні
"СВОБОДИ",
81-83 GRAND STREET (BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS HERE HONOR THOSE WHO DIED FOR COUNTRY.

Choir Assists at Memorial Service After Mass and Gives Fine Concert in Afternoon.

Liberty hall was filled Sunday at the concert given by the St. Peter and St. Paul choir under the direction of Professor Roman Hwozdewich...

Michael Dudra, New York Ukrainian editor, wired at last minute that he would be unable to attend because of unforeseen circumstances...

Following the regular Sunday mass at 10 o'clock at the St. Peter and St. Paul church, Rev. Alexander Rotko, pastor, officiated at a memorial service for those soldiers who gave their lives in the cause of Ukrainian independence...

The concert at Liberty hall began at 4 o'clock. Father Rotko opened the program with an address in which he dwelt upon the significance of the occasion and the love of liberty which inspired the people of the Ukraine...

The musical program was a most inspiring one and all who attended agreed that it was a most fitting tribute to the memory of

those who had given their lives in the cause of Ukrainian freedom.

The memorial services following the mass at St. Peter and St. Paul church were most solemn and impressive.

St. Peter and Paul Ukrainian Choir Dinner.

The St. Peter and St. Paul Ukrainian Catholic church choir held its 14th anniversary dinner last evening at the Dutch Door inn in Seymour with Rev. Alexander Rotko, pastor of the St. Peter and St. Paul church and Professor Roman Hwozdewich as guests of honor...

Among those present were Rev. Steven Balunduk of Hartford, Estelle Propiak, Mary Propiak, Olga Lokot, Anna Kutcher, Mary Lukawitz and S. Wokaluck, all of Hartford; Rev. Alexander Rotko, Professor and Mrs. Roman Hwozdewich, Paul Dripchak, Elsie Hwozdewich, Mary Hlywa, John Kogut, Stella Hlywa, Nancy Dripchak, Helen Kobasiar, William Korotash, Michael Student, John Hlywa, John Warion, Eva Dripchak, Jean Zanowiak, Julia Zenowich, Joseph Smerznak, Peter Kopchik, William Zanowiak, Mary Korotash, Mary Felenchak, Eva Lechus, Mary Horoschak, Harold Circot, Steve Brenia, Mary Cherowski, Mrs. Steven Morosko, Anna Hamulak, Mrs. Michael Morosko, Samuel Prokopchuk, Anna Ferko, Mr. and Mrs. Samuel Mlynar and Mr. and Mrs. Joseph Balint.

The Evening Sentinel, Ansonia, Derby, Shelton, Seymour, Monday Ev., November 9, 1936).

ЧИ У ВАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДА“.

- Перша книжечка (Буквар) М. Матвійчука... Друга книжечка (читанка для II класу) М. Матвійчука... Третя книжечка (читанка для III класу) М. Матвійчука... Четверта книжечка (читанка для IV класу) М. Матвійчука... Історія України для дітей у чотирьох частих... Коротка історія України, І. Крижаневича... Малий катехизм християнсько-католицької релігії... Біблійна історія старого і нового завіта... Біблійні образки... Християнсько-католицька наука віри... Рухові забави... Весела бандура... Малий бандурист... Середення виночок... Малий декламатор... Методика правопису... Методичний підручник до навчання перших початків українського письма...

“СВОБОДА”, 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Жертви на будову Народного Дому К. Н. Союзу.

Дня 19. вересня ц. р. зібрався в місцевій парохіяльній галі на Клиперт вул. кількадесять українських родин...

Гром. Форіс у своїй вступній промові згадав за заслуги п. Кізела, порівнявши його до „тихого героя“...

При кінці забрав слово сам ювіляр гром. Кізел й зі зворушенням подякував усім за таку милу несподіванку...

Комітет складає жертводавцям ширу подяку. Також подається до відома, про інші жертви, що наспіли на руки Комітету...

лей: по 50 ц.: І. Махній; по 25 ц.: А. Соколов, І. Перепедько, Н. Білик, Н. Караван. Разом \$13.50.

В громадян Мозолов прийняли зложили суму \$15.02.

В гром. Михайлишина, на весілля його сина, зібрани на будову Дому суму \$6.61. Крім того жертвували, Комітет складає ширу подяку...

Дня 22. листопада ц. р. Комітет дає великий бенкет, на який запрошує усіх українців міста Дітройту й околиці.

Володимир Різничак, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В справі концерту в честь О. Кошиця.

В домі під ч. 30 Іст Сема вулиця відбулися дня 11. листопада спільні наради запрошених гостей і відпоручників організації у справі влаштування концерту в честь нашого відомого диригента і композитора — Олександра Кошиця...

Свято влаштовується з нагоди 40-літньої музичної діяльності проф. Кошиця. Влаштування займається діловий комітет під проводом п. Теодосія Каськова...

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З вінчання на визвольну боротьбу і Рідну Школу.

Дня 7-го листопада громадянка Параскевія Гумович виїшла замуж за п. Григорія Шевчука. З цієї нагоди відбулася у їх домі весела забава...

що її веде нині наша молодь з найзичками. На його поклик гості зложили \$13, з призначенням \$6.50 на визвольну боротьбу...

Зложили по \$2: Параскевія Григоріївна Шевчук, Анна і Людвик Бурачок, Юлія і Флоріан Ходоровські...

Господина: — Бачиш, Маринко, цей сервіс на каву? Я купила його в антиквару, яє більше як двісті літ.

Найміч: — Мені здається, що він у нас так довго не вдержиться!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРІБНО РОБИТНИКА до праці на курячій фермі. Постійна праця. Мусть бути свідомий, умити знати автомобіль. Платня від 15 дол. місячно...

УКРАЇНСЬКІ МАШИНИКИ ДО ПИСАННЯ. В Сурмі є українські машинки до писання, які можна набути: Ремінгтон нобайс \$55.00, Роял Лі Лукс \$15.00, Роял Стендарт \$7.50.

Американські машинки значно дешеві. Продаємо за готівку або на ссати.

SURMA, 103 AVENUE A, NEW YORK CITY.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР. 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1937 РІК.

Величина календаря 15x20 в прекрасних фарбах, календаріом великий 3x15. Всі свята зазначено червоно, кожний день побуде іма святого, пости зазначені рибою і на кожній картці є спогади історичні.

Цей календар буде прикрасою в кожній українській хаті. Ціна одного календаря з пересилкою 25 ц., 5 за \$1.00, 12 за \$2.04, 25 за \$3.75, 50 за \$7.00, 100 за \$12.50. Маємо на складі багато інших календарів до вибору.

UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Ave., Detroit, Mich.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. ЗАНІМАЄТЬ ПОХОРОНАМИ В БРОУКХ, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ. 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

Не знати, що булоб сталося з Тарзаном, колиб два білі вазні, побачивши метушню, не рішили були втрутитись активно у боротьбу.

Дикунки не були привичані до американської кулачної боротьби. Вони почали засланятися руками, одначе білі все знайшли якесь місце, щоб завдати їм нового стусана.

Але пробігши кільканацять кроків, Тарзан почув нагло над собою вереск малли. Він підняв вгору очі і побачив маленьку малпочку Нкіму.

„Чого хочеш“ — запитався її Тарзан, стримуючись на хвилю. „Ти спізнялася зі своєю помічю“, заговорила він, покниваючи собі з малли.